

Kapliczka ‘kapliczka przydrożna’

Ilustracja 3. Kapliczka przydrożna (Dąbrówka, powiat lubartowski).

Kapliczka to mały, drewniany lub murowany domek albo daszek ze świętym obrazem, a może być i figurka (Krzemień). Wychodzili ludzie do kapliczek i modlili się (Moniatycze). Kapliczki były. To przeważnie przy takiej kapliczce, jak w Tulnikach, to majówki się odbywały w maju, Tam się schodzili i śpiewali te majówki, odprawiali wieczorem (Tulniki). Ta kapliczka to tam została, co te ojce tych Grzegorzyców czy jak to jak zmarł, to ten plac został, to porównał i robił kapliczkę (Stok). Jak szed obchód przyz wieś, to były postoje przy kapliczkach (Wolica). Na poświęcenie pól to kapliczki się ubierało, ozdabiało (Abramów). Ludzie tam często, gęsto tam odwiedzają to kapliczki na wodzie, gdzie Matka Boska była odnaleziona (Krasnobród).

Gdzieś jak jest jakaś kapliczka, zawsze tam są kwiaty, ludzie dbają (Hedwiżyn). Tam teraz zrobili taką kapliczkę murowaną. Ale za to kapliczko murowano jest krzyż drewniany postawiony jeszcze przez moich dziadków (Sumin). Furmanko wzięli, do końca wioski, bez cała wioski, tam kapliczka była na górze, jest u nas. Nazywała się święty Jan. Pod to kapliczkę ludzi ze wsi wyprowadzali [...]. Tam jeszcze było, jakieś modlitwy odmawiali i później wracali ci, kto [...] ludzie wracali się od tej kapliczki (Lipa). Kapliczkę zbudowano na znak pamięci o pomordowanych (Gołąb). No takie tradycyjne, takie przyjęte są, tak zachowały się do dzisiejszego dnia. Są te kapliczki, to się idzie przeżegnać się, bo człowiek wierzący, pumodli, taki już zwyczaj (Rogatka). Po wsiach, jak o kogoś i kiedyś, i teraz jeszcze też ten zwyczaj jest, że pola święci się, [...], to wychodzili do krzyży, do kapliczek takich, co przy drogach były (Kolonia Moniatyczne). Te kapliczki to dbali, strojili, czyścili, no bo tam Matka Boska jest (Wierzchowiska). Już w tej chwili nie ma tej kapliczki, była taka kapliczka, to mówili, że tam straszy. [...]. I kapliczka taka była, że tam się zawsze właśnie ktoś [...] objawiał, w tej kapliczce, tam straszyło w tej kapliczce. Może to tak nas tylko straszili, no ale raczej, no nie wiem, tam opowiadali, że tam jakiś diabeł straszył, że tam się coś ukazywało koło tej kapliczki albo brzęczało, jak szli do kościoła. Takie straszne opowieści były (Babin). Była taka kobieta choroła, na gruźlicę. Miała tylko jedną córkę, a ta córka miała trzynaście lat, a ta kobieta już była kiepsko, już ta matka i tak zawsze mówiła, że, o, powiedz, ja już umrę, ale komu to ja cię zostawiam. To dziecko tak płakało do tej matki, że ona umrze, a dziecino będzie. A ta matka mówiła tak, łoj będziesz, jeszcze matka drugo jest. Matka Bosko jest i ona się będzie tobie opiekować. No, a ta matka umarła, a ta dziewczynka tam była u sąsiadów. Sąsiedzi tam trochę ją trzymały, a potem wzięni wygnały ją. Wzięni ją wygnały, to dziecko poszło pod to, pod kapliczkę i tak płakało przed tą Matką Boską, że ta matka mówiła, że Matka Bosko będzie ci matką, ci płakało to dziecko pod, pod to kapliczko. Ale jechał rządca i ekomon z synem. To kiedyś o te dwory, co to były. Ci słuchają, że to tak to coś kłęczy, tam siedzi pod to kapliczko i płacze. Wzięni, wzięni zeszli i podeszły, i patrzo. Patrzo, a tu dziewczynka płacze. A bo mama mi umarła, ni mam gdzie pójść, sąsiedzi mnie wygnały to na dwór, dyszcz leje, a ja ni mam gdzie pójść. I wzięni zabrały to dziecko i później ten syn się łożnił i Matka Bosko dała temu dziecku opiekę (Zakrzew).

Źródła: PM, ML, MG.

Geografia: powszechna.

D. lp. kapliczki; D. lm. kapliczków; wymowa: kapl'icka, kaplyčka, kapl'icka, kaplycka.

Por. figura, figurka, kaplica.

Halina Pelcowa, *Słownik gwar Lubelszczyzny*. Tom IX. *Przestrzeń wsi. Ukształtowanie powierzchni. Życie społeczne i zawodowe*, Lublin 2021.

Regionalne dziedzictwo językowe Lubelszczyzny o charakterze etnicznym: Słownik gwar Lubelszczyzny (tomy VI-XII) z dokumentacją leksykograficzną, kartograficzną, ikonograficzną i dźwiękową.

Projekt realizowany w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą Narodowy Program Rozwoju Humanistyki na podstawie decyzji nr 0125/NPRH7/H11/86/2018 – w latach 2018-2023.

Kierownik projektu: prof. dr hab. Halina Pelc